

ASP

Antibiotikasenteret
for primærmedisin

Oslo, 31.01.09

**Folkehelseavdelingen
Helse- og omsorgsdepartementet**

Årsrapport 2008

Antibiotikasenteret for Primærmedisin ble startet 1. juli 2006. Målsetningen for senteret er å bidra til å opprettholde og forbedre den gunstige situasjonen i norsk allmennpraksis både når det gjelder antibiotikabruk og resistensutvikling.

Oppgavene for kompetansesenteret er delt inn i tre hovedområder:

- a) Fagutvikling, forskning og kvalitetssikring av antibiotikabruk i primærhelsetjenesten. Spesielt gjennomgang studier som viser effekt av intervensjoner på forskrivningspraksis og ta initiativet til nye studier som kan påvirke praksis i en ønsket retning. Overvåkning av resistens vil gjøres i nært samarbeid med NORM.
- b) Informasjonsarbeide rettet mot befolkningen om antibiotika og resistens.
- c) Deltakelse i grunn og videre og etterutdanning av leger og annet helsepersonell.

Ved utgangen av 2008 er situasjonen som følger:

Tre av senterets tidligere ansatte har i løpet av året som er gått, fått eksterne midler til sine doktorgrader, og således ikke lenger lønnet av ASP. Disse er likevel knyttet til ASP gjennom veiledning og annet samarbeid. To nye doktorgradsprosjekter er knyttet til og del finansiert av ASP.

Doktorgradsprosjekter lønnet av ASP:

Antibiotikaresistens i et historisk perspektiv, Siri Jensen:

Doktorgradsprosjekt i medisinsk historie som skal se på resistensutviklingen i Norge fra 1950 og frem til i dag. Prosjektet er i startfasen og vil i løpet av 2009 publisere to artikler basert på et aktørseminar der personer som var sentrale arbeidet med resistensproblematikken i 1950-1990 var samlet.

Luftveisinfeksjoner og sinusitt hos gravide, Guro Haugen Fossum:

Doktorgradsprosjekt på forekomsten av luftveisinfeksjoner og sinusitt hos gravide sammenlignet med ikke gravide, basert på data fra KTV-prosjektet.

Doktorgradsprosjekter knyttet til ASP og finansiert av eksterne midler:

Flåttbårne sykdommer norsk allmennpraksis, Knut Eirik Eliassen:

Finansiert av Allmennmedisinsk forskningsfond

Formålet med prosjektet er å skape nødvendig viten om flåttbårne sykdommer i norsk allmennpraksis (epidemiologi, diagnostikk, behandling og komplikasjoner).

KTV prosjektet – (kollegabasert terapiveiledning) Svein Gjelstad:

Finansiert av Norges Forskningsråd

Doktorgradsprosjekt der det gjøres en vitenskapelig evaluering av en pedagogisk intervensjon mot 40 grupper av allmennleger i Sør Norge (40 andre grupper er kontroll). Hensikten er å redusere bruk av antibiotika ved luftveisinfeksjoner. Vitenskapelig evaluering og publisering skal være fullført i løpet av 2009. Protokollen er publisert og baseline data er innsamlet fra 450 leger i løpet av 2006. Det ble utført ny datainnsamling i 2007, og flere vitenskapelige artikler er under planlegging og publisering.

Vent og se-resept på antibiotika ved luftveisinfeksjoner, Sigurd Høye:

Finansiert av Allmennmedisinsk forskningsfond

Dette er et doktorgradsprosjekt som tar for seg ulike aspekter av bruken av ”vent og se”-resepter i allmennpraksis:

1. Effekt av en “pop-up” på allmennpraktikerens pc på bruk av vent og se-resept og antibiotika-forskrivning
2. Kvalitativ studie om erfaring med vent og se-reseptforskrivning blant deltakere i KTV-prosjektet.
3. Spørreundersøkelse om bruk av vent og se-resept blant allmennpraktikere og pasienter

Prosjekter:

Nye faglige retningslinjer for antibiotikabruk i primærhelsetjenesten:

Retningslinjene ble lansert i midten av oktober, og utgitt i bokformat, som kortversjon og på cd-rom. I tillegg er de å finne på Helsebibliotekets hjemmesider.

I forbindelse med lanseringen medvirket ASP i Puls (NRK) og God morgen Norge (TV2), og hadde oppslag i Dagens Medisin, Aftenposten, Tidsskriftet, NTB mfl.

Under PMU (primærmedisinsk uke) i oktober ble det arrangert et to dagers kurs hvor retningslinjene ble behandlet. ASP har også presentert veilederen på RELIS, AFA-møte, Farmasøytisamling på Beitostølen og Apotek-1 samling.

ASP vil fortsatt inneha hovedansvaret for den videre revideringen av retningslinjene. Det er planlagt en konferanse i Oslo i juni der arbeidsgruppene og redaksjonen samles for å planlegge videre arbeid.

The European Antibiotic Day:

Den europeiske antibiotikadagen, ble markert for første gang 18. november. Fokus for dagen var antibiotikabruk i forbindelse med luftveisinfeksjoner. ASP var representert i planleggingskomiteen sammen med representanter fra Folkehelseinstituttet, NORM og Norges veterinærinstitutt. ASP bidro til produksjonen av plakater og brosjyrer. I tillegg var ASP også involvert i produksjonen av innslag til hvilepuls.

Morten Lindbæk deltok på ECDC- European Cooperation on Disease Control konferanse i Paris sammen med Harald Pors Muniz fra Folkehelseinstituttet hvor de presenterte Norges bidrag til antibiotikadagen.

Selve dagen ble markert på ulike måter i hele landet. ASP stod på stand ved Oslos største barnehage, Sjokoladefabrikken barnehage, hvor det ble delt ut brosjyrer og informert om antibiotikabruk, luftveisinfeksjoner og resistens. Dette ble blant annet dekket av NRK morgennyhetene, Dagsrevyen og TV2..

Studentprosjekt med Benedikte Agdestein på urinveisinfeksjoner:

Skal se på forbruket av antibiotika ved urinveisinfeksjoner i Vestfold gjennom to vintermåneder i 2003. Prosjektet vil resultere i en artikkel i Tidsskriftet.

Bruk av diagnosekoder på hvit resept:

Dette er et spørsmål ASP ønsker å jobbe med det kommende året. Tas opp med Helsedirektoratet.

Utvikling av nettverk:

NORTICK

Et tverrfaglig nettverk opprettet i 2006, som tar for seg flåttrelaterte sykdommer og infeksjoner. ASP er en av de sentrale aktørene i nettverket som blant annet består av representanter Mikrobiologisk avdeling ved Sørlandet sykehus, Telelab, Veterinærinstituttet, Folkehelseinstituttet, Ås universitet, Agder universitet, Høyskolen i Lillehammer. Nettverket samarbeider om flere større forskningsprosjekter og har møter to ganger i året.

GRIN – General Practice Respiratory Infection Network

Europeisk forskernettverk knyttet til luftveisinfeksjoner i allmennpraksis.

PATRICE

EU-finansiert forskningsprosjekt med syv samarbeidspartnere fra Europa. Prosjektet skal se på bruk av hurtigtester ved ulike infeksjoner i allmennpraksis.

SINUSITT-prosjektet

Et samarbeid med amerikanske og europeiske forskere som i en RCT, ser på bruken av antibiotika, perorale steroider, placebo, neseskylning med saltvann ved sinusitt i allmennpraksis.

ASP delte i høst ut midler til følgende prosjekter:

Antibiotikabruk ved sykehjem i Arendal – Mark Fagan

Målet med undersøkelsen er å se på total forskrivning av antibiotika til sykehjemspasienter, både langtidsplasser og korttids/rehabiliterings plasser i Arendal kommune.

Pneumoprosjektet – et studie til forbedring av nedre luftveisdiagnostikk i allmennpraksis - Merete Stubkjær Christensen:

I samarbeid med mikrobiologisk avdeling ved Ullevål Universitetssykehus, vil legekontorene i Hallingdal tilbys PCR-basert diagnostikk av nedre luftveisinfectionsjoner.

1. Epidemiologiske oppgjør over luftveissykdommer i allmennpraksis
2. registrering av fastlegers bruk og nytte av de nye diagnostiske mulighetene
3. Betydningen av kjennskap til diagnose for forskrivning av antibiotika'
4. Forslag til fremtidig luftveisdiagnostiske tilbud til fastleger

Mastitt – årsak, behandling og utfall, prosjektgruppe ledet av Hedvig Nordeng:

Den overordnede hensikten med studiet er å fremme riktig behandling av kvinner med mastitt. Studiet har derfor til hensikt å undersøke årsak, behandling og utfall av mastitt hos ammende.

Antibiotikaresistens i et historisk perspektiv - Christoph Gradmann

Vinteren 2008 ble det arrangert et aktørseminar hvor sentrale personer innen tidligere resistensarbeid var samlet. Opptak ble gjort og materiale transkribert. Materialet skal brukes til videre forskning, samt bearbeides og publiseres.

Flåttbårne sykdommer i norsk allmennpraksis - Knut Eirik Eliassen:

Formålet med prosjektet er å skape ny viten om flåttbårne sykdommer i norsk allmennpraksis - epidemiologi, diagnostikk, behandling og komplikasjoner. En stor og nødvendig del av den retrospektive delen av dette studiet er utviklingen av et dataprogram for uttrekk av data fra fastlegers elektroniske pasientjournaler. Midler ble gitt til dette.

Ekstern virksomhet

GRIN konferanse i Odense

Deltakere: Siri Jensen, Knut Eirik Eliassen og Morten Lindbæk

Oppslag i media om ASP:

Foreldre og barn, VG, Dagens Medisin, Tidsskriftet, Aftenposten, NRK, TV2 mfl.

Webside:

Webside er opprettet: www.antibiotikasenteret.no

Publikasjoner:

Berild, Dag; **Eliassen, Knut Eirik.**

Endokardittprofylakse K70 (del av kap 7.10). I: *Nasjonale faglige retningslinjer for antibiotikabruk i primærhelsetjenesten (Helsedirektoratet bestillingsnummer IS-1593).*

Oslo: Helsedirektoratet og Antibiotikasenteret

Berild, Dag; **Eliassen, Knut Eirik.**

Meningitt N71 (del av kap 7.10). I: *Nasjonale faglige retningslinjer for antibiotikabruk i primærhelsetjenesten (Helsedirektoratet bestillingsnummer IS-1593).* Oslo:

Helsedirektoratet og Antibiotikasenteret for primærmedisin (ASP) 2008 ISBN 978-82-8081-112-7. s.180-182

Berild, Dag; **Eliassen, Knut Eirik.**

Sepsis A78 (del av kap 7.10). I: *Nasjonale faglige retningslinjer for antibiotikabruk i primærhelsetjenesten (Helsedirektoratet bestillingsnummer IS-1593).* Oslo:

Helsedirektoratet og Antibiotikasenteret for primærmedisin (ASP) 2008 ISBN 978-82-8081-112-7. s.183-185

Bærheim, Anders; **Eliassen, Knut Eirik; Lindbæk, Morten.**

Skal gravide screenes for asymptomatisk bakteriuri? A. Bærheim og medarbeidere svarer. *Tidsskrift for den norske legeforening* 2008 ;Volum 128.(24) s. 2845-

Brekke, Mette; Rognstad, Sture; Straand, Jørund; Furu, K; **Gjelstad, Svein;** Bjørner, Trine; Dalen, Ingvild. Pharmacologically inappropriate prescriptions for elderly patients in general practice: How common?. *Scandinavian Journal of Primary Health Care* 2008 ;Volum 26. s. 80-85

Brekke, Mette; Sture, R; Straand, Jørund; Furu, Kari; **Gjelstad, Svein;** Bjoerner, T; Dalen, Ingvild. Pharmacologically inappropriate prescriptions for elderly patients in general practice - How common? Baseline data from the prescription peer academic detailing (Rx-PAD) study. *Pharmacoepidemiology and Drug Safety* 2008 ;Volum 17. s. S105-S105

Eliassen, Knut Eirik. Landeplage - Borrelia og Flått. *Utposten* 2008 ;Volum 37.(4) s. 24-27

Eliassen, Knut Eirik. Nye retningslinjer for antibiotika i allmennpraksis og sykehjem. *Utposten* 2008 ;Volum 37.(1) s. 37-

Eliassen, Knut Eirik; Berild, Dag.

Borreliose (Lymes sykdom) S73, A78 (del av kap 7.10). I: *Nasjonale faglige retningslinjer for antibiotikabruk i primærhelsetjenesten (Helsedirektoratet bestillingsnummer IS-1593).* Oslo: Helsedirektoratet og Antibiotikasenteret for primærmedisin (ASP) 2008 ISBN 978-82-8081-112-7. s. 175-179

Eliassen, Knut Eirik; Fetveit, Arne; Hjortdahl, Per; Berlid, Dag; Lindbæk, Morten. Nye retningslinjer for antibiotikabruk i primærhelsetjenesten. *Tidsskrift for Den norske lægeforening* 2008; Volum 128.(20) s. 2330-2334

Eliassen, Knut Eirik; Lindbæk, Morten; Berlid, Dag; Hjortdahl, Per; Fetveit, Arne. Førstevalgsbehandling for erythema migrans er fortsatt penicillin. *Tidsskriftet for den norske legeforening* 2008 ;Volum 14.(128) s. 1681-1681

Gran, Sarah Frandsen; Brænd, Anja Maria Lyche; **Lindbæk, Morten.** Praksisperiode i allmennmedisin under medisinstudiet. *Tidsskrift for Den norske lægeforening* 2008 ;Volum 128. s. 2443-2445

Høye, Sigurd. Vent og se. I: *Nasjonale faglige retningslinjer for antibiotikabruk i primærhelsetjenesten (Helsedirektoratet bestillingsnummer IS-1593)*. Oslo: Helsedirektoratet og Antibiotikasenteret for primærmedisin (ASP) 2008 ISBN 978-82-8081-112-7. s. 24-26

Høye, Sigurd. Vent og se - om jeg tør be. *Utposten* 2008 ;Volum 37.(2) s. 20-23

Høye, Sigurd; Straand, Jørund; Brekke, Mette. Hvordan holder allmennleger seg oppdatert om legemidler? *Tidsskrift for Den norske lægeforening* 2008;Volum 128., s.2692-2695

Kværner, Kari; **Lindbæk, Morten.** Øvre luftveisinfeksjoner. I: *Nasjonale faglige retningslinjer for antibiotikabruk i primærhelsetjenesten (Helsedirektoratet bestillingsnummer IS-1593)*. Oslo: Helsedirektoratet og Antibiotikasenteret for primærmedisin (ASP) 2008 ISBN 978-82-8081-112-7. s. 38-50

Lindbæk, Morten. Nasjonale faglige retningslinjer for antibiotikabruk i primærhelsetjenesten (Helsedirektoratet bestillingsnummer IS-1593). Oslo: Helsedirektoratet og Antibiotikasenteret for primærmedisin (ASP) 2008 (ISBN 978-82-8081-112-7) 217 s.

Lindbæk, Morten; Butler, CC. Antibiotics for sinusitis-like symptoms in primary care. *The Lancet* 2008 ;Volum 371.

Nordeng, Hedvig M Egeland; Siw, Enger; Tufte, Elisabeth; Lagerløv, Per; **Lindbæk, Morten.** Mastitt – årsak, behandling og konsekvenser.. *Farmasidagene*; 2008-10-31 - 2008-10-31

Skeie, Ivar; Brekke, Mette; **Lindbæk, Morten; Waal, Helge.** Somatic health among heroin addicts before and during opioid maintenance treatment: a retrospective cohort study. *BMC Public Health* 2008 ;Volum 8.

Straand, Jørund; Gradmann, Christoph; **Lindbæk, Morten**; Simonsen, Gunnar Skov.
Antibiotic Development and Resistance. I: *International Encyclopedia of Public Health*.
Elsevier 2008 ISBN 978-0122272257. s. 200-211

Tufte, Elisabeth; Lagerløv, Per; **Lindbæk, Morten**; Nordeng, Hedvig M Egeland.
Mastitis among breast feeding women – causes, consequences and management.. CRU
Symposium on Lactation research in mammals and humans; 2008-11-01 - 2008-11-01

Økonomi:

Det vil bli utarbeidet et endelig regnskap for 2008 som revideres via IASAM's regnskapsavdeling. Dette vil bli oversendt departementet i løpet av februar 2009 sammen med budsjett for 2010.

Morten Lindbæk
Leder ASP